

SAMENVATTING ONDERZOEK

BELGISCHE ARBEIDSMARKT VALT OP DOOR HOGE PERCENTAGE BURGERS DIE NOCH WERKEN NOCH WERK ZOEKEN

Decennialang stond één indicator voorop bij het vergelijken van de arbeidsmarktprestaties van verschillende landen: de werkloosheidsgraad. Dit is het percentage van alle werkenden en werkzoekenden dat werk zoekt.

In een nieuw onderzoeksartikel bekritiseert professor Stijn Baert (UGent) deze manier van werken. De werkloosheidsgraad houdt immers de fractie inactieven, dit zijn mensen die noch werken noch werk zoeken, buiten beschouwing. Op die manier kunnen landen die dezelfde werkloosheidsgraad kennen toch een totaal verschillende werkzaamheidsgraad hebben.

Hij stelt voor te focussen op twee indicatoren: de fractie werklozen binnen de volledige bevolking tussen bepaalde leeftijdsgrenzen (met inbegrip van inactieven) en de fractie inactieven binnen de volledige bevolking. De overblijvende fractie, de werkenden, valt dan samen met de werkzaamheidsgraad.

“Deze manier van werken zal toelaten om de schade van de COVID-19-crisis op de arbeidsmarkt correct te vergelijken tussen landen. Welke landen zijn er beter dan andere in geslaagd deze schade op de arbeidsmarkt te beperken? In welke landen heeft deze crisis werknemers uit de arbeidsmarkt geduwd dan wel massale werkloosheid gecreëerd?”

Professor Stijn Baert (UGent)

Hoe verhoudt België zich tot de andere landen?

Stijn Baert past deze strategie toe op cijfers voor de 25- tot 64-jarigen in de 20 grootste OESO-landen naar bevolkingsaantal voor 2019 die de OESO enkele weken geleden vrijgaf. Gemiddeld bedroeg de fractie werkzoekenden in deze landen 4.6%, terwijl het percentage inactieven 20.7% bedroeg.

“Ik noem deze strategie de ijsberg-decompositie. Landen hebben zich in hun beleid heel sterk gefocust op de meest zichtbare component van degenen die niet werken, namelijk de werkzoekenden, terwijl een veel grotere fractie, de inactieven, onder de waterlijn bleven.”

Professor Stijn Baert (UGent)

In België bedroeg in 2019 de fractie werklozen 3.6% en de fractie inactieven 22.8%. Daarmee neemt België een specifieke positie in in twee opzichten.

Ten eerste geldt de metafoor van de ijsberg a fortiori voor België, met een **fractie inactieven die meer dan zes keer zo groot is dan de fractie werklozen**. In Vlaanderen is dit zelfs nog meer uitgesproken, met amper werkzoekenden in 2019 maar tegelijk een percentage inactieven dat hoger is dan het Europese gemiddelde.

In absolute cijfers waren in 2019 **1.4 miljoen mensen** tussen de 25 en 64 jaar inactief in België. Dat wil zeggen: op actieve leeftijd maar noch aan het werk, noch op zoek naar werk. Nederland kent ongeveer evenveel inactieven als België. Op een veel hoger bevolkingsaantal. Dat zie je ook in hun aantal werkenden: zij 7.2 miljoen tegenover 4.4 miljoen in België (in 2019).

“België kende in 2019 het zesde hoogste aantal inactieven onder de 20 belangrijkste OESO-landen. Enkel Mexico, Italië, Korea, Griekenland en Polen doen slechter – niet bepaald voorbeeldlanden. Dit hoeft niet te verbazen. De afgelopen decennia werd in ons land beleidsmatig erg ingezet op het begeleiden van werkzoekenden naar een baan, zeker in Vlaanderen, maar de toegangspoorten tot de ziekteverzekering en het (vervroegd) pensioen bleven meer dan elders openstaan.”

Professor Stijn Baert (UGent)

Ten tweede is België vrij **uniek in dat opzicht dat de fractie kortdurig werkzoekenden (minder dan een jaar werkloos) en fractie langdurig werkzoekenden even groot is**, namelijk 1.8%. In bijna alle andere landen – met Griekenland en Italië als uitzonderingen – is het aantal langdurig werkzoekenden kleiner dan het aantal kortdurig werkzoekenden.

“We weten uit onderzoek dat werkloosheid in ons land een zelfversterkend effect heeft. Wie langer werkloos is, heeft minder kans om nog een baan te vinden, onder andere omdat werkgevers langdurig werklozen als minder gemotiveerd en minder getalenteerd zien. Ik pleit dan ook al langer voor een versterking van de degressiviteit in onze werkloosheidsuitkeringen: hogere uitkeringen gedurende de eerste maanden, maar nadien een snellere afname naar het huidige bodemniveau.”

Professor Stijn Baert (UGent)

Beleidsperspectief

Afhankelijk van de fractie werklozen en fractie inactieven dringt een ander beleid zich op volgens de studie van Stijn Baert.

Een relatief hoog niveau van inactiviteit suggereert dat een op werknemers gericht beleid geschikter kan zijn, met mogelijk een focus op het beperken van de inactiviteitsval (i.e. dat het netto-inkomen uit arbeid niet substantieel hoger is dan het netto-inkomen uit inactiviteit). Daarentegen in het geval van een relatief hoge werkloosheid moet meer aandacht worden besteed aan het stimuleren van de vraag naar arbeid en het op elkaar afstemmen van vraag en aanbod. Bij een hoge werkloosheid moet het activeringsbeleid sterk gericht zijn op het begeleiden, monitoren en sanctioneren van werklozen, terwijl bij een hoge inactiviteit extra aandacht moet worden besteed aan de reïntegratie van uitkeringsgerechtigden en langdurig zieken.

*“In dat opzicht is het mijns inziens **cruciaal dat de Vlaamse Regering doorzet met de plannen van haar regeerakkoord om werken meer te laten lonen**, teneinde de hoge inactiviteit aan te pakken. Dit is voor mij ook een kernpunt van het advies dat we met het Vlaamse relancecomité neerlegden. Daar zeggen we: gooi Vlaams regeerakkoord niet weg, maar voer het doordacht uit, dit is het minimum. Het bevat goede maatregelen die ervoor moeten zorgen dat wie zijn schouders onder onze economie zet er zelf ook beter van wordt, bijvoorbeeld doordat werken meer gaat lonen.”*

Professor Stijn Baert (UGent)

*“Het is echter op federaal niveau dat de belangrijkste hefboomen liggen om werken meer te laten lonen en zo meer inactieven richting de arbeidsmarkt te verleiden. In dat opzicht ben ik **bezorgd over geluiden vanuit de formatiegesprekken** waarin hogere uitkeringen en een hoger minimumpensioen zonder aanpak van de gelijkgestelde periodes op tafel zouden liggen.”*

Professor Stijn Baert (UGent)

Info

Meer informatie is te vinden in de [studie](#) die gepubliceerd werd in Economic Analysis and Policy. De bevindingen werden ook in een [animatievideo](#) weergegeven.